

Θρύλοι και παραδόσεις για την Άλωση της Κωνσταντινούπολης

9 Μαΐου 1453: Η ΠΟΛΙΣ ΕΛΩ! Η χιλιόχρονη αυτοκρατορία έπεσε. Ο θρύλος λέει ότι «ήτανε θέλημα Θεού». Από τότε το φρόνημα των Ελλήνων το κρατάνε ζωντανό ακριβώς αυτοί οι θρύλοι για την επανάκτησή της. «Κάποτε η Αγιά Σοφιά θα λειτουργηθεί ξανά από τους χριστιανούς» λέει η παράδοση και ο μαρμαρωμένος βασιλιάς θα ξυπνήσει...» Πάλι με χρόνια με καιρούς...».

Παραδοσιακοί και θαυμαστοί θρύλοι, αναπτύχθηκαν γύρω από την άλωση της Πόλης, για να θρέψουν τις ελπίδες και το θάρρος του έθνους επί αιώνες. “Πάλι με Χρόνους και καιρούς” Όταν έπεσε η Κωνσταντινούπολη στους Τούρκους, ένα πουλί ανέλαβε να πάει ένα γραπτό μήνυμα στην Τραπεζούντα στην Χριστιανική Αυτοκρατορία του Πόντου για την Άλωση της Πόλης. Μόλις έφτασε εκεί πήγε κατευθείαν στη Μητρόπολη που λειτουργούσε ο Πατριάρχης και άφησε το χαρτί με το μήνυμα πάνω στην Άγια Τράπεζα. Κανείς δεν τολμούσε να πάει να διαβάσει το μήνυμα. Τότε πήγε ένα παλικάρι, γιος μιας χήρας, και διάβασε το άσχημο μαντάτο “Πάρθεν η Πόλη, Πάρθεν η Ρωμανία”.

Το εκκλησίασμα και ο Πατριάρχης άρχισαν τον θρήνο, αλλά ο νέος τους απάντησε.

“Κι αν η Πόλη έπεσε, κι αν πάρθεν η Ρωμανία, πάλι με χρόνους και καιρούς, πάλι δικά μας θα’ ναι”.

Ο μαρμαρωμένος βασιλιάς

Ο λαοφιλέστερος θρύλος έχει να κάνει με το τελευταίο αυτοκράτορα που μαρμάρωσε μέσα στο ναό της Αγίας Σοφίας. Η παράδοση πέρασε από στόμα σε στόμα αμέσως μετά την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης.

Όταν η Πόλη πέρασε στα χέρια των Τούρκων, ο λαός δεν μπορούσε να πιστέψει ότι ένα τέτοιο κτίσμα έχει περιέλθει σε μουσουλμανικά χέρια. Διέδωσαν λοιπόν ότι ο βασιλιάς κρύφτηκε πίσω από μία κολόνα του ναού της Αγίας Σοφίας, χάθηκε μέσα στους διαδρόμους και παρέμεινε κρυμμένος εκεί.

Οι ώρες αναμονής τον “μαρμάρωσαν”. Είναι γεγονός ότι κανείς δεν βρήκε το πτώμα του τελευταίου υπερασπιστή, του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου του Παλαιολόγου. Χάθηκε και πίστεψαν ότι Άγγελος Κυρίου το έκρυψε και το μαρμάρωσε. Κάποτε θα έρθει η ώρα που πνοή

Θεού θα του δώσει δύναμη και ζωή ξανά και όλα θα ξαναγίνουν από την αρχή. Η Πόλη θα είναι και πάλι ελεύθερη.

Ο παπός της Αγίας Σοφίας

Ένας άλλος θρύλος ιδιαίτερα αγαπητός είναι ο θρύλος του παπά της Αγίας Σοφίας. Η παράδοση λέει ότι την ώρα που οι Τούρκοι έμπαιναν στην εκκλησία, ο παπός διέκοψε τη λειτουργία και κρύφτηκε πίσω από το ιερό. Σε εκείνο το σημείο που κρύφτηκε ενώ υπήρχε μία πόρτα, “ως δια μαγείας” η πόρτα έγινε τοίχος τον οποίο κανείς και ποτέ δεν κατάφερε να σπάσει από τότε. Ούτε οι Τούρκοι, ούτε οι Έλληνες μάστορες τους οποίους έφερναν για αυτό το σκοπό δεν μπόρεσαν να γκρεμίσουν τον τοίχο.

Ο θρύλος καταλήγει ότι όταν η Αγία Σοφία ξαναγίνει ελληνική εκκλησία, τότε ο παπός θα βγει από το ιερό και θα ολοκληρώσει την ημιτελή λειτουργία του.

Η Αγία Τράπεζα

Η Αγία Τράπεζα ήταν κατασκευασμένη από χρυσό. Από πάνω της κρέμονταν 30 στέμματα των αυτοκρατόρων, ανάμεσα τους και αυτό του Μ. Κωνσταντίνου. Και λέγεται ότι αυτό γινόταν για να θυμίζουν στους χριστιανούς την προδοσία του Ιούδα. Τα τριάκοντα αργύρια.

Σύμφωνα με την παράδοση πριν ο Μωάμεθ ο Β΄ καταλάβει την Κωνσταντινούπολη, ο αυτοκράτορας Κων/νος διέταξε να μεταφέρουν την αγία τράπεζα και όλα τα κειμήλια της Αγίας Σοφίας μακριά από την πόλη για να μην πέσουν στα χέρια των Τούρκων. Τρία καράβια Ενετικά λοιπόν ξεκίνησαν από την πόλη γεμάτα με όλα αυτά τα κειμήλια, όπως λέει και ο θρύλος, αλλά το τρίτο από αυτά που μετέφερε την αγία τράπεζα βυθίστηκε στα νερά του Βοσπόρου στην περιοχή του Μαρμαρά.

Από τότε μέχρι σήμερα στο σημείο εκείνο που είναι βυθισμένη η αγία τράπεζα τα νερά της θάλασσας είναι πάντοτε ήρεμα και γαλήνια, ασχέτως με τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν στην γύρω περιοχή. Το φαινόμενο μαρτυρούν και σύγχρονοι Τούρκοι επιστήμονες, που έχουν κάνει κατά καιρούς απόπειρες να ανακαλύψουν που οφείλεται αυτό το περίεργο φαινόμενο, αλλά λόγω της λασπώδους σύστασης του βυθού, επέστησαν άκαρπες.

Ο πατέρας της Ελληνικής λαογραφίας, Νικόλαος Πολίτης, γράφει για το περιστατικό:

“ Την ημέρα που πάρθηκε η Πόλη έβαλαν σ’ ένα καράβι την Αγία Τράπεζα, να την πάνε στην Φραγκιά, για να μην πέσει στα χέρια των Τούρκων. Εκεί όμως στην θάλασσα του Μαρμαρά, άνοιξε το καράβι και η Αγία Τράπεζα εβούλιαξε στον πάτο. Στο μέρος εκείνο η θάλασσα είναι λάδι, όση θαλασσοταραχή και αν είναι γύρω. Και το γνωρίζουν το μέρος αυτό από τη γ’ λήνη που είναι πάντα εκεί και από την ευωδία που βγαίνει. Πολλοί μάλιστα αξιώθηκαν να την ιδούν στα βάθη της θάλασσας.”

Τρία καρά – κρουσταλλένια μου, τρία καρά – τρία καράβια φεύγουνι,
που μέσα που την Πόλι, κλαίει καρδιά μας, κλαίει κι αναστενάζει.

το’ να φορτώνει του Σταυρό, κι τ’ άλλο του Βαγγέλιου

του τρίτου του καλύτερου, την Άγια Τράπεζά μας,

μη μας την πάρουν τα σκυλιά, κι μας τη μαγαρίσουν

Η Παναγιά αναστέναξι, κι δάκρυσαν οι ‘κόνις.....

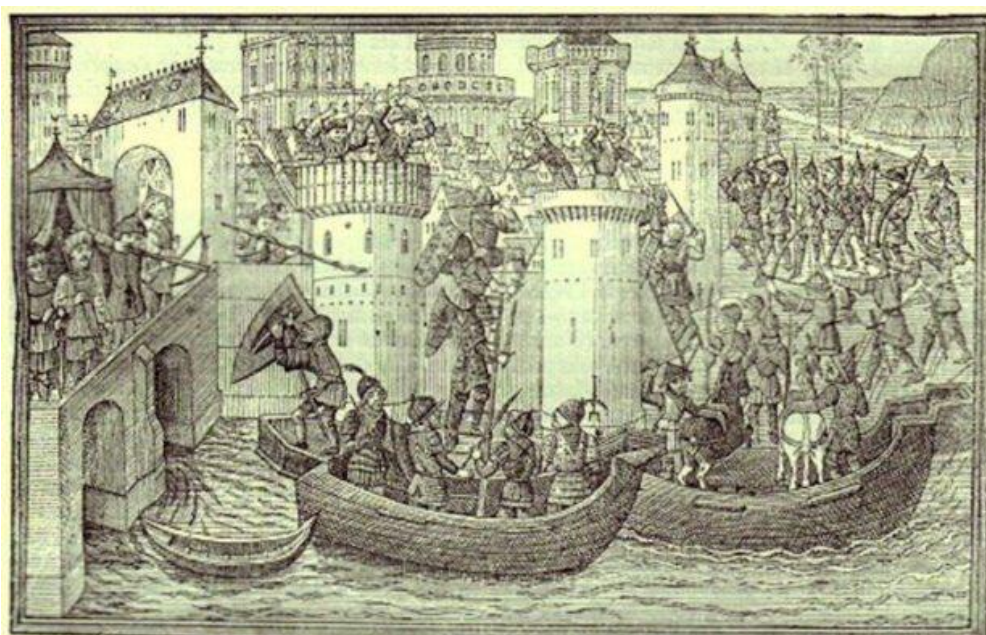
Η Αγία Τράπεζα της Αγίας Σοφίας αναπαύεται στο βυθό της θάλασσας, πάνω στην άμμο και στα κοχύλια. Το σημείο όπου βούλιαξε το καράβι το ξέρουν καλά οι ναυτικοί και εύκολα το βρίσκουν. Πραγματικά, ακόμα κι όταν η πιο άγρια τρικυμία, φουσκώνει ολόγυρα τα κύματα και κάνει τη θάλασσα να μουγκρίζει, εκεί είναι γαλήνη και ησυχία.

Από τη λεία και λαμπρή επιφάνεια του νερού ανεβαίνουν γλυκές ευωδιές και αντίλαλος από αγγελικές ψαλμωδίες. Πολλοί άξιοι δύτες που μαζεύουν κοράλλια ή ψαρεύουν σφουγγάρια, προσπάθησαν να κατέβουν και να δουν το ναυαγισμένο καράβι.

Κανείς δεν τα κατάφερε. Η θάλασσα, πολύ βαθιά σ αυτό το μέρος, φυλάει την Αγία Τράπεζα και τα λείψανα των Αγίων από κάθε βέβηλο μάτι.

Όταν όμως θα ξαναπάρουμε την Πόλη, η Αγία Τράπεζα, που μένει στην άμμο του βυθού, θ ανέβει στην επιφάνεια όπως ανεβαίνει ο δύτες. Θ αρμενίσει μόνη της κατά το Βυζάντιο και θα την πάρουμε από κει που θ αράξει. Θα την ξαναφέρουμε στην Αγία Σοφία και με χαρούμενους ύμνους, θα την αφιερώσουμε πάλι στη Σοφία του Θεού.

Τότε, μέσα στη Βασιλική που έχτισε ο μεγάλος Ιουστινιανός, θα λάμψουν πάλι τα μωσαϊκά, οι εικόνες των Αγίων, τα λόγια του Ευαγγελίου, και ο σταυρός θα ξαναφανεί πάνω από το μαρμάρينو τραπέζι που ξέπλυναν τα κύματα.

“Το ποτάμι που σταμάτησε να κυλάει”

Οι περισσότεροι τοπικοί θρύλοι για την άλωση της Κωνσταντινούπολης μοιάζουν σε ένα σημείο: όλοι δείχνουν ότι ο χρόνος σταμάτησε με την κατάληψη της ιερής πόλης της Ορθοδοξίας από τους άπιστους Τούρκους και ότι η τάξη στον κόσμο θα επανέλθει με την ανακατάληψη της Βασιλεύουσας από τους Έλληνες. Έτσι, και στην Ήπειρο υπάρχει μια αντίστοιχη λαϊκή δοξασία. Συγκεκριμένα, ένα πουλί φέρνει την αναγγελία της πτώσης της Πόλης σε μια ομάδα βοσκών που εκείνη τη στιγμή ποτίζουν τα κοπάδια τους σε ένα ποτάμι. Ο θρύλος λέει ότι στο άκουσμα της φοβερής είδησης τα νερά του ποταμίου σταμάτησαν να κυλάνε, αφού και το φυσικό στοιχείο θεώρησε ότι η πτώση της Κωνσταντινούπολης ήταν κάτι το ανήκουστο. Το ποτάμι θα συνεχίσει και πάλι να κυλάει, μόλις απελευθερωθεί η Πόλη, συνεχίζει ο λαϊκός θρύλος...

“Τα ψάρι του καλόγερου”

Κάποιος καλόγερος είχε ψαρέψει σε ένα ποτάμι ψάρια και τα τηγάνιζε κοντά στην όχθη του ποταμού. Τη στιγμή εκείνη ακούστηκε από ένα πουλί το μήνυμα της πτώσης της Κωνσταντινούπολης στους Τούρκους. Ο καλόγερος σάστισε και αμέσως τα μισοτηγανισμένα ψάρια πήδησαν από το τηγάνι και ξαναβρέθηκαν στο ποτάμι. Εκεί ζουν αιώνια μέχρι τη στιγμή της απελευθέρωσης της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους, οπότε και θα ξαναβγούν για να συνεχιστεί το τηγάνισμα τους.

“Ο Πύργος της Βασιλοπούλας”

Στα κάστρα του Διδυμότειχου ένας κυκλικός πύργος, ο ψηλότερος ονομάζεται “πύργος της βασιλοπούλας”.

Η παράδοση λέει πως κάποτε ο βασιλιάς διασκέδαζε κυνηγώντας και στη θέση του άφησε την κόρη του. Όταν τον ειδοποίησαν ότι έρχονται οι Τούρκοι είχε τόση εμπιστοσύνη στην οχυρότητα

του κάστρου ώστε είπε: “αν σηκωθεί από τη χύτρα ο κόκορας και λαλήσει, θα πιστέψω ότι κυριεύτηκε η πόλη.”. Οι Τούρκοι όμως χρησιμοποίησαν δόλο και έδειξαν το χρυσοκέντητο μαντήλι του βασιλιά στην κόρη του. Αυτή μόλις το είδε, τους παρέδωσε το κλειδί του κάστρου κι έγινε αιτία της άλωσης. Όταν κατάλαβε πως την ξεγέλασαν, δεν άντεξε την ντροπή και αυτοκτόνησε πέφτοντας από τον πύργο. Από τότε ο πύργος λέγεται της βασιλοπούλας.

“Οι Κρητικοί Πολεμιστές”

Έναν από τους πύργους των τειχών της Πόλης τον υπεράσπιζαν τρία αδέρφια, άρχοντες Κρητικοί που πολεμούσαν με το μέρος των Βενετών (η Κρήτη τότε ήταν κάτω από την κυριαρχία των Βενετών).

Μετά την πτώση της πόλης τα τρία αδέρφια και οι άντρες τους εξακολουθούσαν να πολεμούν και παρά τις λυσσώδεις προσπάθειες τους οι Τούρκοι δεν είχαν κατορθώσει να καταλάβουν τον πύργο. Για το περιστατικό αυτό ενημερώθηκε ο Σουλτάνος και εντυπωσιάστηκε από την παλικαριά τους. Αποφάσισε, λοιπόν, να τους επιτρέψει να φύγουν με ασφάλεια από τον πύργο και να πάρουν ένα καράβι με τους άντρες τους και να γυρίσουν στην Κρήτη. Πραγματικά η πρόταση του έγινε δεκτή με τη σκέψη ότι έπρεπε να μείνουν ζωντανοί για να πολεμήσουν να ξαναπάρουν τη Βασιλεύουσα πίσω από τους απίστους. Έτσι οι Κρητικοί επιβιβάστηκαν στο πλοίο τους και ξεκίνησαν για το νησί τους. Το πλοίο δεν έφτασε ποτέ στην Κρήτη και ο θρύλος λέει ότι περιπλανιούνται αιώνια στο πέλαγος μέχρι τη στιγμή που θα ξεκινήσει η μάχη για την ανακατάληψη της Πόλης από τους Έλληνες. Τότε το πλοίο των Κρητικών θα τους ξαναφέρει στην Κωνσταντινούπολη για να πάρουν και αυτοί μέρος στη μάχη και να ολοκληρώσουν την αποστολή τους και το ελληνικό έθνος να ξανακερδίσει την Πόλη.